

دانشکده معماری و هنر

گروه آموزشی فرش

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد فرش

عنوان: رنگرزی پشم با گیاه زرشک زینتی و بررسی عوامل مختلف روی آن

استاد راهنما: دکتر احمد اکبری

دانشجو: مرجان گاراژیان

شهریور ۹۳

کلمات کلیدی: رنگرزی، زرشک زینتی، دندانه، ثبات، مشخصه‌های رنگی، پشم.

چکیده

تردیدی نیست که کلیه نیازهای بشر از طبیعت تأمین می‌گردد و ایران با دارا بودن موقعیت منحصر به فرد و هوای چهار فصلش در طراحی فضای سبز از گیاهان بهره می‌برد و می‌توان از گیاهانی که قابلیت رنگ‌دهی دارند در صنعت رنگرزی استفاده کرد. زرشک زینتی یکی از درختچه‌های زینتی بومی ژاپن است و نام علمی آن *Berberis thunbergii* است. هدف از این پژوهش رنگرزی پشم با گیاه زرشک زینتی و بررسی عوامل مختلف روی آن است. این تحقیق با استفاده از روش آزمایشگاهی و کتابخانه‌ای و تحلیل نتایج صورت گرفته است. بررسی آزمایش کروماتوگرافی لایه نازک و همچنین IR نشان داد که رنگزای این گیاه دارای ساختار مشابهی با زرشک است و بربرین به عنوان اصلی‌ترین ترکیب شناسایی شد. قدرت رنگزایی برگ زرشک زینتی بهاره و پائیزه تقریباً شبیه به هم است و اختلاف چندانی بین ماده رنگزای این دو فصل وجود ندارد. این رنگزا می‌تواند با دندانه‌های مختلف تشکیل کمپلکس دهد و در نتیجه شیده‌های متنوعی ایجاد کند. عوامل مختلف رنگرزی از جمله درصد ماده رنگزا، زمان رنگرزی، دمای رنگرزی، نوع دندانه، pH و... مورد بررسی قرار گرفت و مشخصات رنگی نمونه‌های رنگرزی

شده توسط سیستم CIE (L*a*b*) مورد ارزیابی قرار گرفت. اندازه گیری خواص ثباتی نشان داد که نمونه‌های رنگریزی شده دارای ثبات شستشویی ۳-۵ و ثبات سایشی ۴-۵ و ثبات لکه گذاری ۴-۵ هستند. فراونی، در دسترس بودن، قابلیت سازگاری با محیط زیست و امکان تشکیل کمپلکس با دندان‌های مختلف به منظور تولید فام‌های سبز و خاکی از مزایای این گیاه در رنگریزی محسوب می‌گردد. لذا با توجه به نتایج خوب و ارزشمند حاصله می‌توان این گیاه را در زمره گیاهان رنگزا به صورت مجزا و یا در ترکیب با سایر گیاهان رنگزا به منظور تولید فام‌های متنوع در صنعت فرش دستباف معرفی نمود.